

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Malos malè perdet. Malos quidem omnes perdet Deus, sed non malè
omnes, nisi qui benè perdi nolint. Tam porrò bonum est malis bene perdi,
quàm malè perdi malum est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

meam, est qui querat & iudicet. Nempe ille qui quondam agens de mittendo filio sic se denuntiabat futurum eorum iudicem, qui debitum inde fructum non redderet: *Poenam*, inquit, *verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi. Qui autem verba ejus quae loquuntur in nomine meo audire noluerit, ego ultor existam.* Quibus & plane sunt illa conformia quae rursus Dominus dixit: *qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum; sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die. Quia ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, aut quid loquar. Et scio quia mandata ejus, vita aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.*

Ex quibus verbis tria possunt ad rem nostram aptè derivari. Primum est, quanti sint faciendae ea omnia quae Christus dixit, quae non temerè, non fortuito, sed antè pridem in ipso SS. Trinitatis concilio sunt praeconcepit. Secundum, quale in illis observandis exemplum nobis Christus dederit, càm ipse totus in eis ex certa quadam obedientia, servandis & docendis fuerit, nihilque prorsus aliud quàm quod Pater dederat in mandatis, loqui voluerit.

Tertium denique, quàm multorum sit criminum reus qui se illis Christi Domini verbis non conformavit, nam praeter certam peccatum quod unicuique ditorum opponitur, contemptus quidam est Christi Domini, ex quo con-

temptu iudicium peccatoris extremum magis formabitur, quàm ex ipso peccato per quod Christus contemnitur. Tam grave est illud quod Christus venerit, neque ejus adventu & cultu à peccatis homo destiterit; ut quasi nihil aliud peccatum esset, aut quasi nullum esset ceteroquin peccatum, nihil quodammodo in examen, in iudicium, & in condemnationem advocetur, quàm quod homines non fuerint reveriti Filium Dei: quàm quod peccare non desierint, postquam ille venit & postquam locutus est quae à peccatis eos revocarent. *Si non venissem,* inquit, *& locutus fuissim eis, peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Nimis hoc scilicet inverecundum est non eum revereri, quem ille qui non fallitur affirmavit talem esse quem vel ipsi proditores & homicidæ vererentur. Vide in 2. p. Feria 5. primae Hebdom. in Quadrag. Et in hac 4. parte, Sabbato Hebdom. 19. ubi hæc demonstratur Veritas:

Si cum nostris vitiis nostrae virtutes comparentur, plus nostris vitiis inhonoratur Dominus, quàm nostris virtutibus honoretur.

TERTIA pars propositae parabolae considerari potest in his quae Judæi responderunt Christo interroganti:

Cum venerit Dominus vinea, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Malos male perdet, & vineam suam locabit agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis; Vnde hæc esse possit

VERITAS PRACTICA.

Malos quidem omnes perdet Deus; sed non malè omnes, nisi qui benè perdi nolint,

Tam porrò bonum est malis, benè perdi, quàm malè perdi malum est.

AD declarationem utriusque sententiae, praesupponendum est quid sit perdi, quid benè vel malè perdi. De primo, nihil hic aliud est perdi quàm puniri, quodcumque sit genus poenae quo puniuntur qui dicuntur perdi. De secundo benè

Haynesius Pars quarta.

perdi est, ex poena bonum elicere seu poenam bene & feliciter cedere; malè autem perdi, malum ex malo derivare, seu poenam malè & infeliciter cedere.

Quibus ita praesuppositis, sensus prioris sententiae est, sic malos omnes à Deo puniri ut nullis malè cedat poena nisi qui nolint eam bene sibi cedere. Quod perinde est atque illud Divi Chrysostomi, *Nemo laeditur nisi à seipso.*

Ratio est, quia nemo laeditur nec ulli malè cedat poena, nisi qui peccat in poena.

Sed nemo peccat in poena nisi à seipso, nisi volens & lubens.

Vnde

Ergo

boni vel mali patiuntur, nam utriusque patiuntur in hoc mundo; sed illi ex poenis suis meliores evadunt, alii autem peiores. Qua in re boni Deum, & mali demonem imitantur, nam hoc est maximè proprium Dei, ex malis bona facere: contra vero demonis hoc est opus, ex bonis mala & ex malis peiora semper efficere, imitantur illum qui sunt ex parte illius, inquit Sapiens.

Quamobrem cave ne despondeas, aut animum nimis abicias non tantum in poenis quas sustines, sed neque in peccatis quæ commisitisti, dummodo velis resipiscere, sic enim peccitentem decet loqui sicut loquitur S. Bernardus: *malè quidem est, sed factum est, & jam non potest non fieri. Quis scis si hoc mihi Deus expedire providerit, & de malo meo ipse qui est bonus, bonum mihi operari voluerit. Malum ergo puniat quod ego feci; bonum autem maneat quod ipse providerit. Nostri quippe inordinatis seu voluntatibus seu actionibus ne vis bonitas Dei uti, semper quidem rectè in sui ordinis pulchritudinem: sapè autem pè in nostram utilitatem. Itemque alibi: Non mentitur Apostolus asserens scire se quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt Sancti. Verumtamen solertè attende quod non ad libitum famulari sed cooperari dicit ad bonum. Neque enim ad voluntatem servantur, sed ad utilitatem: non ad voluptatem, sed ad salutem: non ad votum, sed ad commodum nostrum. Vique adeo si quidem in hunc modum omnia nobis cooperantur in bonum, ut inter hæc omnia, etiam ea quæ nihil sunt, numerentur: Molestia, morbus & ipsa mors, etiam & peccatum, quæ quidem constat naturas non esse, sed naturæ corruptiones. An verò et peccata ipsa non cooperantur in bonum qui ex eis humilior, ferventior, sollicitior, timorator, & castior invenitur?*

Sic apud S. Gregorium ubi de malis agit hominibus quos ad bonorum utilitatem sinit Deus; quorum, inquit, vitam Dominus tolerat quia eos ad iustorum suorum probationem servat. *Et cum ad versariis nostris Diabolus tentare nos nititur, eorum moribus quasi suis contra nos armis utitur. Per ipsos quippe nos favens cruciat, sed nesciens purgat. Peccatis namque nostris ipsi flagella sicut de quorum tali vita illam percussimus, ab æterna morte liberantur. Unde agitur ut Electorum vita proficiat, etiam perditam vitam reproborum, & utilitati nostræ dum illorum perditio militat, mira dispensatione fiat, quatenus Electis Dei non percat etiam omne quod perit.*

Contra verò quod malis omnia in pejus ruant, & à poenis ad poenas transeat, idem S. Doctor sic priùs dixerat: *Duobus modis in hac vita hominem Deus judicat, quia aut per mala presentia irrogare jam tormenta sequentia incipit, aut tormenta sequentia flagellis presentibus extinguit. Nisi enim delictis exigentibus justus Iudex & nunc & postmodum quosdam percuteret, Iudas Apostolus minimè dixisset, secundo eos qui non crediderunt perdidit. Et de iniquis Psalmista non diceret, Induuntur sicut diploide, confusione sua. Diploidem quippe, duplum vestimentum dicimus: Confusione ergo sicut diploide indui sunt, qui juxta reatus sui meritum, & temporali & perpetua animadversione feriuntur. Solus quippe poena à supplicio liberat, quos immutat. Nam quos presentia mala non corrigunt, ad sequentia perducunt.*

Sed quid aptius & opportunius ad hoc ipsum demonstrandum quam quod ipse Dominus in hac nostra parabola cum in Judæos retorfit quæ ipsi dixerant de malis malè perdendis: *Ideo dico vobis quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur Genti facienti fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur; super quem vero ceciderit, conteret eum.* In quibus verbis duo genera poenarum sic manifestè declarantur ut postremum quod est conterit sit gravius quam primum quod est confringi. Nam ut ait S. Joannes Chrysostomus, de eo quod confringitur, aliquid manet: quod autem comminuitur sive conteritur, quasi in pulverem vertitur. Quod utrumque poenæ genus Judæis accidit, nam primò in captivitate Hierosolymitana confacti sunt; Deinde verò contriti & comminuti velut pulvis, quando per totum orbem sparsi sunt & ventilati ut ab arca palea, sicut ait Theophylactus.

Beda verò ad peccatores hanc duplicem transferens poenam sic ex sanctis Hieronymo & Joanne Chrysostomo rem illustrat: *Peccator credens Christo, cadit super lapidem & conquassatur, sive confringitur: reservatur enim per patientiam ad salutem Cui verò lapis irruerit, id est, qui ipsum negat comminuitur, ut nec testa remaneat in qua hauriatur pusillum aque. Vel sic interpretare. Qui modò illum contempnunt, non penitus intereunt sed conquassantur. At quibus supervenit, in judicio, comminuentur, & proficiuntur tanquam pulvis à facie terræ.*

Vide in 1. p. Fer. 4. 5. & 6. Hebd. 5. post Epiph. Et in 3. p. Fer. 13. ubi hæc Veritas explicatur.

V u 2 Res

Ergo *Et nemo laeditur nisi à seipso, nec ulli male cedit poena nisi qui nolit eam bene sibi cedere, non peccando in poena. Quod certe est non parum effi-
cax ad bonum poenarum usum,*

PRIMA propositio satis alioquin per se clara, clarius tamen dilucidabitur si tria quædam di-
stinctè perpendantur. Primum est non esse hoc in poena lædi quando plus emolumenti capitur ex poena quam detrimenti; Nam lædi propriè ni-
hil aliud est quam detrimentum capere sive fan-
nitatis sive honoris, sive pecuniæ, sive cuiuslibet
similis boni temporalis vel etiam spiritualis: unde manifestè sequitur quod si quis nulla in re detri-
mentum caperet, non læderetur: Non est au-
tem detrimentum capere quando ex alia parte plus emolumenti accedit quam quid detrimenti
capiatur sicut nec censetur emolumentum capi
quando plus erit aliunde detrimenti.

Secundum est, quod licet in poenis non nihil
detrimenti capiatur pro qualitate poenæ, si ta-
men detrimentum illud tanquam à Deo missum
religiosè seu Christianè capiatur, maximum inde
lucrum & emolumentum provenire. Sive ad
elundas præteritæ vitæ noxas; sive ad præ-
sentis cuiuslibet necessitatis subsidium pro-
moverendum; sive ad futuram comparandam glo-
riam, nihil efficacius quàm tribulatio qua pati-
entiam operatur, patientia spem, spes autem non
confundit.

Tertium est, quod quæ multa dici possent ad
detrimentum seu malum aliquod Christianè fe-
rendum tum eo maxime recidunt, ut ne tum
pecces, ne tum murmures, ne tum impatientiam
tristitiam, diffidentiam, ædium, abjectionem a-
nimi, acediam, incuriam vel nimiam sollicitu-
dinem, aut aliam denique pravum sive inordi-
natum affectum admittas, propter Deum quem
verèis offendere & cui te velis submittere. Hoc
est unum quo cætera omnia comprehendantur,
& quod de Jobo viro illo ad omnis exemplar
patientiæ nobis exhibitio commemoratur: *In
omnibus his, nempe immissis à Deo detrimentis
non peccavit Job labiis suis.* Sic itaque clarius pri-
ma patet propositio, quod nemo læditur nec ulli
male cedit poena nisi qui peccet in poena, quia
quantum ex una parte lædatur, si ex alia
tantum emolumentum capiat, non dicitur
lædi.

Sed, quæ secunda est propositio, *nemo peccat
in poena nisi à seipso, nisi volens Et lubens.* Licet
enim poena repugnet sentiri, nec nisi repugnan-

ter capiatur, ac proinde in impatientiam, in mur-
mura & in alios supra relatos animi sive corpo-
ris inordinatos motus & affectus inducat homi-
nem, potest tamen homo cum gratia sic illam
sentire & sustinere repugnantiam ut non peccet
id est, ut ne quid corde vel ore vel opere volun-
tarium edat quod offendar Deum vel proximum.
Nam sicut solum est peccatum quod est
voluntariū sic solum est voluntariū quod à libe-
ra voluntate procedit, & solum libera dici potest
voluntas sive libertate necessitatis, sive coactio-
nis ut vocant, quando quis de seipso se movet ad
volendum, ad cogitandum, vel loquendum vel
agendum: *habens potestatem sui voluntatis,* in-
quit Apostolus, qua de re pleni Codices, & Vide
in 1. parte, Fer. 4. Hebdom. 2. post Epiphaniam. In
secunda penultima, ubi de Passione Domini &
patientia.

Ex quibus ita delibatis satis evidenter con-
cluditur proposita Veritas, quod malos quidem
omnes perdet Deus sed non male omnes nisi
qui bene perdi nolint; Nam licet omnes punian-
tur, non omnes tamen in poenis peccant, non
enim peccant nisi qui volunt, qui volunt autem
peccare in poenis, nolunt bene perdi, nolunt
quod possent emolumentum ex poenis capere.
Fœlix esset & optanda perditio si quid in poenis
perderent quod ingenti poenarum lucro redi-
meretur: Unde Sapiens, *Est qui multa redimat
modico pretio, Et restituens eam septuplum,* sed
cum in poenis peccant, suo se lucro privant, &
poenis poenas accumulunt dum inde rursus puni-
entur quod in poenis peccaverint, *Impij autem
corrueunt in malum.* At nonne est potens incita-
mentum ad sustinendas sustentationes Dei?

Vide praxim accuratè descriptam ex D. Au-
gustino in 2. parte Feria 3. Hebdom. 1. in Quadrage-
sima, contra excusantes humanam infirmita-
tem.

Tam porro bonum est malis, bene perdi, quàm malè perdi, malum est.

Hæc est altera Veritatis propositæ sententia
cujus Ratio ex dictis manifestè liquet? Nam
cum bene vel malè perdi nil sit aliud quam
bene vel malè uti poenis, profectò tam bo-
num est malis hominibus bene uti suis poenis,
quàm malum est infestum non bene illis uti.
Hæc omnia Sanctis in bona, inquit Ecclesiasticus,
*sic Et impijs Et peccatoribus in mala convertun-
tur.* Hæc est scilicet differentia poenarum quas
boni

Rom. 5.

Job. 1.

sup. 2.

Ep. 87.

Serm. d.
fallacia
proferre
vix.
Rom. 8.

Eccles. 10.

Pr. 24.

Eccles. 1.

Eccles. 11.

L. 39.
Mar. 4. 1